

Jaarverslag 2010

Wolter & Dros Groep
Amersfoort

wolter & dros
TBI techniek

Profiel

De Wolter & Dros Groep ontwerpt, installeert, onderhoudt en beheert technische installaties. Wolter & Dros is werkzaam in de utiliteit, de woningbouw, de zorg, het onderwijs en de industrie. Advies, integraal ontwerp, engineering, realisatie en beheer van verwarming, ventilatie, koeling en sanitair, vormen ons dienstenpakket. Met ruim 1650 medewerkers en een netwerk van vestigingen in Nederland, behoort Wolter & Dros tot de top drie van technische dienstverleners in haar vakgebied.

Al meer dan 130 jaar wordt er naar gestreefd een creatieve en innovatieve partner in de bouwkolom te zijn. Dit door een hoog kennisniveau te onderhouden op het gebied van techniek, projectmanagement en logistiek, en constante ontwikkeling hiervan te bewerkstelligen. Opdrachtgevers betrekken het bedrijf niet alleen voor het ontwerp en de installatiewerkzaamheden bij nieuwbouw, maar ook voor het onderhoud en langjarig beheer.

Vernieuwing in de bouwkolom staat hoog in het vaandel door toepassing van vergaande prefabricage en het streven naar integraal ontwerpen en uitvoeren.

Inhoud

Kerncijfers Wolter & Dros Groep	6
Bestuur	7
Verslag van de directie	8
Jaarrekening 2010	10
- Grondslagen van de financiële verslaggeving	10
Geconsolideerde balans per 31 december 2010	14
Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2010	15
Kasstroomoverzicht 2010	16
Overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen	16
Toelichting op de geconsolideerde balans	23
Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening	25
Vennootschappelijke balans per 31 december 2010	25
Toelichting op de vennootschappelijke jaarrekening 2010	26
Overige gegevens	30
- Statutaire bepaling inzake winstbestemming	30
- Voorstel tot winstbestemming	30
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	31
Groepsmaatschappijen en deelnemingen	33
Begrippenlijst	34

Kerncijfers Wolter & Dros Groep

Bedragen in duizenden euro's

	2010	2009	2008	2007	2006
Geconsolideerde gegevens					
Bedrijfsopbrengsten	294.102	311.336	310.216	284.581	256.204
Bedrijfsresultaat	6.150	6.004	9.908	11.075	11.179
Nettoresultaat	6.478	5.763	7.811	8.678	8.183
Totaal activa	117.325	144.462	127.965	100.896	101.911
Eigen vermogen	37.089	36.374	30.611	24.717	26.239
Rentedragende langlopende schulden	0	0	0	0	0
Orderportefeuille	332.783	321.595	317.031	310.107	198.141
Netto-investeringen in materiële vaste activa	1.667	1.895	-859	2.399	4.414
Afschrijving vaste activa	3.422	3.584	3.331	3.033	5.382
Cashflow voor dividend	9.900	9.347	11.142	11.711	13.565
Gemiddeld aantal medewerkers	1.630	1.652	1.635	1.561	1.453
Aantal medewerkers ultimo jaar	1.645	1.644	1.642	1.611	1.518
Ratio's					
Bedrijfsresultaat als percentage van bedrijfsopbrengsten	2,1	1,9	3,2	3,9	4,4
Nettoresultaat als percentage van					
- bedrijfsopbrengsten	2,2	1,9	2,5	3,0	3,2
- het eigen vermogen	17,5	15,8	25,5	35,1	31,2
Solvabiliteit	31,6	25,2	23,9	24,5	25,7
Current ratio	1,21	1,15	1,07	0,96	0,96

Bestuur

Statutaire directie:

Drs. J.M.H.R. Knubben

Ir. J.C. Kattemölle

Raad van Commissarissen:

ir. P.L. Broekhuijsen (voorzitter)

ir. E.H.M. van den Assem

Verslag van de directie

Bedragen in euro's

Resultaat

De bedrijfsopbrengsten zijn in 2010 met 5,5% gedaald tot een bedrag van € 294,1 miljoen (2009: € 311,3 miljoen).

Het bedrijfsresultaat en nettoresultaat zijn in 2010 gestegen. Het bedrijfsresultaat steeg met 2,4% tot € 6,2 miljoen (2009: € 6,0 miljoen). Het nettoresultaat is met 12,4 % toegenomen tot € 6,5 miljoen (2009: € 5,8 miljoen). Het saldo van financiële baten en lasten, bestaande uit rentebaten en -lasten en resultaat uit deelnemingen, bedraagt over 2010 € 2,6 miljoen (2009: € 1,8 miljoen).

Orderportefeuille

De orderportefeuille is ultimo 2010 uitgekomen op een niveau van € 332,8 miljoen, een stijging van 3,5% ten opzichte van de stand ultimo 2009 (€ 321,6 miljoen). De kwaliteit van de orderportefeuille, evenwichtig verdeeld over de diverse sectoren, ligt op een goed niveau.

Financiering en investeringen

De in vaste activa vastgelegde middelen bedroegen ultimo 2010 € 20,7 miljoen (2009: € 22,5 miljoen).

De netto-investeringen in materiële vaste activa bedroegen € 1,7 miljoen. De afschrijvingen van vaste activa lagen op een iets hoger niveau, te weten € 3,4 miljoen.

Het nettowerkkapitaal bedroeg - € 34,9 miljoen (2009: - € 46,0 miljoen).

Risicobeheer

Om de risico's verbonden aan de bedrijfsvoering goed te kunnen beheersen past Ingenieursbureau Wolter & Dros B.V. het risicobeheersysteem van de holdingmaatschappij toe. Voor een beschrijving van dit systeem verwijzen wij u naar het jaarverslag van TBI Holdings B.V.

Organisatie en personeel

De spanning op de arbeidsmarkt is gedurende 2010 weer licht toegenomen ten opzichte van 2009, er is sprake van veel moeilijk invulbare vacatures bij de service & maintenance. Het personeelsbestand is in 2010 toegenomen met 1 FTE naar 1.645 (2009: 1.644).

Markontwikkelingen

In 2010 was er sprake van een teruggang in de utiliteit en zorg, maar deze teruggang werd grotendeels gecompenseerd door de ontwikkelingen binnen de industrie. De zorg omtrent de ontwikkeling van de woningbouwmarkt blijft aanwezig. Daarentegen zijn volop kansen aanwezig in de onderhoudsmarkt.

De orderportefeuille is qua volume gegroeid ten opzichte van voorgaand jaar, de kwaliteit ervan is gedaald ten opzichte van voorgaand jaar, maar nog steeds tevredenstellend.

Vooruitzichten

Ook in 2011 zullen de investeringen in materiële vaste activa voornamelijk gereedschap en ICT betreffen. Het niveau van de netto-investeringen zal naar verwachting onder de afschrijvingen liggen.

Onvoorziene omstandigheden voorbehouden, verwachten wij een nettoresultaat van dat lager ligt dan 2010. Dit wordt mede veroorzaakt door een lagere marge in de orderportefeuille en een lagere rentebate vanwege onder andere de afnemende rentevergoeding.

De Directie

Amersfoort, 25 februari 2011

Jaarrekening 2010

Grondslagen van de financiële verslaggeving

Presentatie jaarrekeninggegevens

De jaarrekening 2010 is opgesteld in overeenstemming met de in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming. Alle financiële informatie luidt in duizenden euro's, tenzij anders vermeld.

De vennootschappelijke winst- en verliesrekening is op grond van artikel 402 van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek op vereenvoudigde wijze samengesteld.

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van Ingenieursbureau Wolter & Dros B.V. , van de groepsmaatschappijen waarin Ingenieursbureau Wolter & Dros B.V. meer dan de helft van het stemgerechtigde kapitaal houdt of waarin Ingenieursbureau Wolter & Dros B.V. op grond van aanvullende regelingen beschikt over de beslissende zeggenschap inzake het bestuur en het financiële beleid en andere rechtspersonen waarop Ingenieursbureau Wolter & Dros B.V. een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover hij de centrale leiding heeft. In het algemeen betreft het deelnemingen waarin het belang meer dan 50 procent bedraagt. De activa en passiva, alsook de resultaten van deze ondernemingen worden voor honderd procent in de consolidatie opgenomen. Het belang van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Deelnemingen in combinaties - dat zijn deelnemingen waarin op basis van een samenwerkingsovereenkomst de zeggenschap gezamenlijk met derden wordt uitgeoefend – worden proportioneel in de consolidatie opgenomen. Looptijd en rechtsvorm zijn hierbij niet van belang. Indien aannemingscombinaties worden uitgeoefend in de vorm van een vennootschap onder firma wordt rekening gehouden met hoofdelijke aansprakelijkheid, indien en voor zover daartoe aanleiding bestaat op grond van de financiële positie van de combinatie en/of van één of meer van de partners daarin.

Resultaten van verkregen deelnemingen worden in de jaarrekening verwerkt vanaf de effectieve datum van verwerving. Resultaten van in het verslagjaar afgestoten deelnemingen worden verwerkt tot aan het moment van afstoting.

Een lijst van deelnemingen als bedoeld in de artikelen 379 en 414 van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek is opgenomen op pagina 33 van dit verslag.

Vreemde valuta

Vorderingen en schulden in vreemde valuta worden omgerekend tegen de valutakoers per balansdatum. Eventuele koersverschillen komen ten gunste of ten laste van het bedrijfsresultaat.

Reclassificaties

Met ingang van 2010 worden garantieverplichtingen separaat opgenomen op de balans onder de kortlopende schulden in plaats van verantwoording onder het onderhanden werk. Ten behoeve van de vergelijkbaarheid zijn tevens de vergelijkende cijfers ultimo 2009 aangepast.

Waardering

Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De waarderingsgrondslag voor immateriële vaste activa is historische kostprijs of lagere bedrijfswaarde. Immateriële vaste activa worden lineair afgeschreven over de geschatte economische levensduur van 5 jaar.

De waarderingsgrondslag voor materiële vaste activa is historische kostprijs of lagere bedrijfswaarde. Afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur.

De deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd op nettovermogenswaarde volgens de grondslagen van deze financiële verslaggeving.

Met op de balansdatum opgetreden waardeverminderingen wordt rekening gehouden.

Onderhanden werken voor derden worden gewaardeerd op directe kosten – voornamelijk materialen, diensten van derden en onderaanneming, lonen en sociale lasten – verhoogd met opslagen ter dekking van algemene kosten. Aan projecten wordt de geprognosticeerde winst toegerekend in verhouding tot het gereed zijnde deel respectievelijk het deel van het project dat is uitgevoerd. Voor de berekening van de projectvoortgang wordt hierbij mede gelet op het quotiënt van de tot balansdatum bestede kosten voor reeds verrichte werkzaamheden en de geschatte totale kosten. Winstneming blijft achterwege zolang geen betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het projectresultaat. Voorzieningen voor verliezen worden op de waardering in mindering gebracht. Bij de grote stroom kleinere projecten met veelal een looptijd korter dan één jaar wordt de winst genomen bij oplevering van het project. Deze methodiek zal niet leiden tot een materiële invloed op het vermogen en resultaat.

De voorraden worden gewaardeerd op historische kostprijs of lagere marktwaarde rekening houdend met een waardecorrectie voor incurantheid onder toepassing van de Fifo-methode.

De vorderingen op korte termijn worden gewaardeerd op nominale waarde verminderd met een waardecorrectie wegens oninbaarheid.

De voorziening voor jubileumuitkeringen betreft de contante waarde van de uitkeringen aan de medewerkers inzake jubilea. Bij de berekening van de voorziening is rekening gehouden met een vertrekans van de medewerkers.

Bepaling van het resultaat

Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

Bedrijfsopbrengsten en resultaat worden bepaald op basis van historische kostprijs. De bedrijfsopbrengsten omvatten de netto-omzet, de mutatie in het onderhanden werk (inclusief winstopslag en/of getroffen verliesvoorzieningen) en de overige bedrijfsopbrengsten. De netto-omzet omvat de in de verslagperiode verantwoorde opbrengstwaarde van de opgeleverde werken en de geleverde goederen en diensten (exclusief omzetbelasting).

Winst op onderhanden werken voor derden wordt genomen voor het gedeelte van de verwachte winst dat overeenkomt met het uitgevoerde deel van het werk. Ten aanzien van winstneming op werken voor eigen ontwikkeling wordt tevens de stand van de verkopen in aanmerking genomen.

De bedrijfslasten worden bepaald op historische basis. Bij de bepaling van de kosten van grond- en hulpstoffen wordt in het algemeen de Fifo-methode gebruikt. Leveringen binnen het concern worden tegen marktconforme prijzen verrekend.

Uitgaven voor ontwikkeling zijn slechts geactiveerd indien is voldaan aan de voorgeschreven activeringscriteria. Kosten voor onderzoek worden niet geactiveerd.

De kosten voortvloeiend uit personeelsbeloningen zoals lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers. Andere personeelsbeloningen, met uitzondering van jubileumuitkeringen, worden in het jaar van uitkering ten laste van het resultaat gebracht.

De kosten voortvloeiend uit pensioenregelingen zijn in principe gelijk aan de over die periode aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door de fondsen respectievelijk verzekeringsmaatschappijen of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van de fondsen, verzekeringsmaatschappijen, en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met de fondsen, verzekeringsmaatschappijen, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De

voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

De rentebaten en -lasten hebben betrekking op interest die aan het verslagjaar toegerekend kan worden.

Belastingen over de winst worden bepaald op basis van het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening rekening houdend met fiscale faciliteiten zoals verliescompensatie en deelnemingsvrijstelling. Baten uit hoofde van verliescompensatie worden in aanmerking genomen zodra compensatie voorzienbaar is.

Risicobeheersing

Om de risico's verbonden aan de bedrijfsvoering goed te kunnen beheersen past Ingenieursbureau Wolter & Dros B.V. het risicobeheersysteem van de holdingmaatschappij toe. Voor een beschrijving van dit systeem verwijzen wij u naar het jaarverslag van TBI Holdings B.V.

Ingenieursbureau Wolter & Dros B.V. beheerst het marktrisico door stratificatie en diversificatie aan te brengen in de portefeuille. De vennootschap heeft geen significante concentraties van kredietrisico's of valutarisico's.

Geconsolideerde balans per 31 december 2010

(vóór winstbestemming)

Bedragen in duizenden euro's

	31 december 2010	31 december 2009
Vaste activa		
Immateriële vaste activa [1]	216	360
Materiële vaste activa [2]	20.499	22.111
Financiële vaste activa	0	0
	20.715	22.471
Vlottende activa		
Onderhanden werk [3]	0	0
Voorraden [4]	1.362	1.305
Vorderingen [5]	43.039	58.246
Effecten	0	0
Liquide middelen [6]	52.209	62.440
	96.610	121.991
Kortlopende schulden		
Kredietinstellingen e.d.	0	0
Onderhanden werk [3]	26.709	57.251
Overige kortlopende schulden [7]	52.579	48.346
	79.288	105.597
Saldo vlottende activa en kortlopende schulden	17.322	16.394
	38.037	38.865
Langlopende schulden	0	0
Voorzieningen [8]	948	2.491
Groepsvermogen		
Eigen vermogen [9]	37.089	36.374
Aandeel van derden	0	0
	37.089	36.374
	38.037	38.865

Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2010

Bedragen in duizenden euro's

	31 december 2010	31 december 2009
Bedrijfsopbrengsten [10]	294.102	311.336
Bedrijfslasten		
Kosten van grond- en hulpstoffen	-159.689	-166.283
Kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten	-11.391	-7.994
Lonen en salarissen	-65.097	-68.027
Sociale lasten	-16.115	-17.064
Pensioenlasten	-5.465	-4.866
Afschrijving materiële vaste activa [11]	-3.278	-3.440
Afschrijving immateriële vaste activa [12]	-144	-144
Overige bedrijfskosten	-26.773	-37.514
	-287.952	-305.332
Bedrijfsresultaat	6.150	6.004
Rentebaten en -lasten [13]	2.644	1.817
Resultaat uit deelnemingen	0	0
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen	8.794	7.821
Belastingen over het resultaat [14]	-2.316	-2.058
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen	6.478	5.763
Aandeel van derden in resultaat groepsmaatschappijen	0	0
Nettoresultaat	6.478	5.763

Kasstroomoverzicht 2010

De cijfers van Ingenieursbureau Wolter & Dros B.V. worden in de geconsolideerde jaarcijfers van TBI Holdings B.V. opgenomen. Op grond hiervan is het opnemen van een kasstroomoverzicht achterwege gebleven.

Overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen

Bedragen in duizenden euro's

	Geplaastst kapitaal	Overige reserves	Niet verdeelde winsten	Totaal
Stand per 1 januari 2009	1.361	21.439	7.811	30.611
Toevoeging aan de reserves	0	7.811	-7.811	0
Dividend 2008	0	0	0	0
Resultaat 2009	0	0	5.763	5.763
Stand per 31 december 2009	1.361	29.250	5.763	36.374
Toevoeging aan de reserves	0	5.763	-5.763	0
Koersverschillen	0	0	0	0
Dividend 2009	0	-5.763	0	-5.763
Resultaat 2010	0	0	6.478	6.478
Stand per 31 december 2010	1.361	29.250	6.478	37.089

Toelichting op de geconsolideerde balans

Bedragen in duizenden euro's

[1] Immateriële vaste activa

	Concessies
Stand per 1 januari 2010	
Aanschaffingswaarde	720
Cumulatieve afschrijvingen	-360
Boekwaarde	360
Mutaties in de boekwaarde	
Afschrijvingen	-144
Saldo	-144
Stand per 31 december 2010	
Aanschaffingswaarde	720
Cumulatieve afschrijvingen	-504
Boekwaarde	216

[2] Materiële vaste activa

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Activa in bestelling e.d.	Totaal
Stand per 1 januari 2010					
Aanschaffingswaarde	21.741	1.501	45.242	116	68.600
Cumulatieve afschrijvingen	-6.589	-1.275	-38.625	0	-46.489
Boekwaarde	15.152	226	6.617	116	22.111
Mutaties in de boekwaarde					
Investerings	177	93	1.397	0	1.667
Desinvesterings	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	-898	-83	-2.297	0	-3.278
Saldo	-721	10	-900	0	-1.611
Stand per 31 december 2010					
Aanschaffingswaarde	21.918	1.594	46.638	116	70.266
Cumulatieve afschrijvingen	-7.487	-1.358	-40.922	0	-49.767
Boekwaarde	14.431	236	5.716	116	20.499

De afschrijvingen worden berekend tegen de volgende percentages op jaarbasis:

Bedrijfsgebouwen	2 tot 10 procent
Materieel, machines en installaties	15 procent
Andere vaste bedrijfsmiddelen (auto's, woningen)	10 tot 20 procent

[3] Onderhanden werk

Per 31 december zijn de onderhanden werken als volgt te verdelen:

	31 december 2010	31 december 2009
Opdrachten derden		
Kosten inclusief naar rato van voortgang genomen winst, verminderd met voorzieningen voor verliezen	372.991	402.824
Af: Gedeclareerde termijnen	-399.700	-460.075
	-26.709	-57.251

Het saldo kosten en de gedeclareerde termijnen omvat nog niet gefactureerde productie aan opdrachtgevers respectievelijk financieringen door opdrachtgevers, waar tegenover verplichtingen staan.

Als volgt samengesteld:

	31 december 2010	31 december 2009
Saldo onderhanden werk groter dan gedeclareerde termijnen	22.208	67.182
Saldo onderhanden werk kleiner dan gedeclareerde termijnen	-48.917	-124.433
	-26.709	-57.251

[4] Voorraden

	31 december 2010	31 december 2009
Grond- en hulpstoffen	1.362	1.305

[5] Vorderingen

	31 december 2010	31 december 2009
Debiteuren	35.112	49.311
Groepsmaatschappijen	425	816
Belastingvorderingen	506	273
Overige vorderingen	6.204	7.141
Overlopende activa	792	705
	43.039	58.246

De vorderingen hebben grotendeels een looptijd van minder dan een jaar.

[6] Liquide middelen

	31 december 2010	31 december 2009
Kas en banktegoeden	5.059	7.270
Geldmiddelen bij TBI Holdings B.V.	47.150	55.170
	52.209	62.440

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de groep, behoudens een bedrag van circa €3,2 miljoen (31 december 2009: €4,6 miljoen) in vennootschappen onder firma en proportioneel

geconsolideerde overige deelnemingen. Verder zijn onder de Nederlandse banktegoeden de saldi van geblokkeerde G-rekeningen tot een bedrag van circa €1,1 miljoen begrepen (31 december 2009: €0,4 miljoen).

In beginsel worden de voor de dagelijkse bedrijfsvoering niet benodigde geldmiddelen geplaatst bij TBI Holdings B.V. die optreedt als intern bankier. De rentevergoeding die over het - dagelijkse opvraagbare - rekening-courant tegoed wordt berekend, is gebaseerd op de rente van de Europese Centrale Bank vermeerderd met een opslag. De gemiddelde rente over 2010 bedroeg 4,82 procent (2009: 5,24 procent).

[7] Overige schulden

	31 december 2010	31 december 2009
Handelscrediteuren	31.708	31.068
Belastingen en premies sociale verzekeringen	6.713	5.900
Garantieverblijven	2.809	2.224
Overige schulden	8.916	8.033
Overlopende passiva	2.433	1.121
	52.579	48.346

Onder de overige schulden en overlopende passiva zijn verplichtingen inzake opgeleverde werken en personeel opgenomen.

[8] Voorzieningen

	Personeels- gerelateerde verplichtingen	Her- structurering	Overige	Totaal
Stand per 1 januari 2010	491	1.195	805	2.491
Mutaties in 2010				
Toevoegingen	0	0	20	20
Onttrekkingen	0	-1.175	-300	-1.475
Consolidaties en deconsolidaties	0	-20	20	0
Vrijvallende bedragen	-13	0	-75	-88
Saldo	-13	-1.195	-335	-1.543
Stand per 31 december 2010	478	0	470	948

Het totaal der voorzieningen heeft merendeels betrekking op voorzieningen met een looptijd langer dan één jaar. Het langlopende gedeelte betreft in hoofdzaak een gedeelte van de voorzieningen voor personeelsgerelateerde verplichtingen, garanties en overige.

De voorziening voor personeelsgerelateerde verplichtingen betreft pensioenverplichtingen, verplichtingen inzake vervroegde uittreding van medewerkers en verplichtingen inzake jubileumuitkeringen. Voor de berekening van de verplichtingen inzake jubileumuitkeringen is uitgegaan van een rekenrente van 4,0 procent (2009: 4,0 procent).

Voor de medewerkers van Ingenieursbureau Wolter & Dros B.V. {en haar groepsmaatschappijen} gelden - afhankelijk van de relevante CAO respectievelijk arbeidsovereenkomst - de pensioenregeling van de volgende pensioenfondsen resp. verzekerde regelingen:

- Bedrijfstakpensioenfonds Bouw
- Bedrijfstakpensioenfonds Metaal en Techniek
- Bedrijfstakpensioenfonds Metalektro
- Verzekerde regelingen:
 - Gedispenseerde bedrijfstakregeling Bouw
 - Gedispenseerde bedrijfstakregeling Metalektro / ondernemingspensioenregelingen
- Stichting Pensioenfonds TBI

De bovengenoemde eerste drie pensioenregelingen betreffen regelingen van bedrijfstakpensioenfondsen. In alle gevallen waarin sprake is van aansluiting bij bedrijfstakpensioenfondsen geldt dat TBI groepsmaatschappijen, in het geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds, geen verplichting hebben tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan het voldoen van toekomstige premies. Evenmin kunnen de TBI groepsmaatschappijen rechten doen gelden op eventuele overschotten in de fondsen. Het voorgaande is ook van toepassing op de verzekerde gedispenseerde regelingen, de regelingen van de Stichting Pensioenfonds TBI bij verzekeringsmaatschappijen en de ondernemingspensioenregelingen. Op basis van bovenstaande karakteristieken is het uitgangspunt dat in de verslagperiode de te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenfondsen respectievelijk verzekeringsmaatschappij verschuldigde pensioenpremies.

De voorziening herstructurering dient tot dekking van kosten verband houdende met reorganisaties, beëindiging activiteiten en milieurisico's.

De overige voorzieningen betreffen ondermeer voorzienbare verplichtingen en mogelijke verliezen uit geschillen en rechtsgedingen, onderhoud en huurgaranties ter zake van ontwikkelingsprojecten.

[9] Eigen vermogen

	31 december 2010	31 december 2009
Geplaatst kapitaal	1.361	1.361
Reserves	29.250	29.250
Niet verdeeld resultaat	6.478	5.763
	37.089	36.374

Het maatschappelijk kapitaal bestaat uit 3.000 gewone aandelen van elk circa 453,78 nominaal, waarvan 3.000 aandelen zijn geplaatst en volgestort. Het bij storting ontstane agio is niet belastingvrij uitkeerbaar.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Ten behoeve van eigen opdrachten en projecten in deelnemingen zijn per 31 december 2010 garanties en borgstellingen afgegeven van in totaal €35,6 miljoen (2009: €32,1 miljoen).

Bedragen in miljoenen euro's

	31 december 2010			31 december 2009		
	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5jaar	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5jaar
Leaseovereenkomsten	4,1	5,9	0,1	4,7	8,8	0,1
Huurovereenkomsten	2,4	7,7	5,2	2,3	6,2	5,2

De verplichtingen uit hoofde van leaseovereenkomsten hebben hoofdzakelijk betrekking op het wagenpark. De verplichtingen uit hoofde van huurovereenkomsten betreffen hoofdzakelijk onroerend goed. De verplichtingen voor 'operational lease' en huur zijn in nominale bedragen.

De vennootschap vormt met de houdstermaatschappij een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. Op grond van wettelijke bepalingen bestaat voor de belastingschulden van de rechtspersonen binnen de fiscale eenheid hoofdelijke aansprakelijkheid.

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

Bedragen in duizenden euro's

[10] Bedrijfsopbrengsten

	2010	2009
Netto-omzet	312.859	239.696
Wijziging in balanswaarde onderhanden werken	-18.757	71.640
	294.102	311.336

Geografische spreiding netto-omzet

Nederland	312.859	239.696
	312.859	239.696

Medewerkers

De gemiddelde personeelsbezetting in vaste dienstbetrekking luidt:	1.630	1.652
--	-------	-------

[11] Afschrijving materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen	898	1.053
Machines en installaties	83	85
Andere vaste bedrijfsmiddelen	2.297	2.302
	3.278	3.440

[12] Afschrijving immateriële vaste activa

Concessies	144	144
	144	144

[13] Rentebaten en -lasten

Overige rentebaten	2.654	1.862
Rentelasten	-10	-45
	2.644	1.817

[14] Belastingen

Betreft de verschuldigde belasting, te betalen over de in het binnenland en buitenland behaalde resultaten, rekening houdend met de mutatie in de voorziening voor latente vennootschapsbelasting. De verschuldigde belasting is berekend volgens de geldende tarieven, rekening houdend met vrijgestelde winstbestanddelen, permanente verschillen en niet-afrekbare kosten.

De belastingdruk bedraagt 26,3 procent (2009: 26,3 procent).

Beloningen statutaire directie en Raad van Commissarissen

In de lonen, salarissen en sociale lasten zijn de bezoldigingen (inclusief pensioenlasten) van de bestuurders en voormalige bestuurders begrepen tot een bedrag van €0,6 miljoen (2009: €0,5 miljoen). De leden van de Raad van Commissarissen ontvangen geen bezoldiging ten laste van de vennootschap.

Vennootschappelijke balans per 31 december 2010

(vóór winstbestemming)

Bedragen in duizenden euro's	31 december 2010	31 december 2009
Vaste activa		
Immateriële vaste activa [1]	216	360
Materiële vaste activa [2]	18.107	21.901
Financiële vaste activa [3]	4.165	3.765
	22.488	26.026
Vlottende activa		
Onderhanden werk [4]	0	0
Vorraden	758	1.165
Vorderingen [5]	33.533	48.049
Effecten	0	0
Liquide middelen [6]	44.361	54.474
	78.652	103.688
Kortlopende schulden		
Onderhanden werk [4]	22.411	48.939
Kredietinstellingen e.d.	0	0
Overige kortlopende schulden [7]	40.747	41.926
	63.158	90.865
Saldo vlottende activa en kortlopende schulden	15.494	12.823
	37.982	38.849
Langlopende schulden	0	0
Voorzieningen [8]	893	2.475
Eigen vermogen [9]		
Geplaatst kapitaal	1.361	1.361
Agioreserve	0	0
Overige reserves	29.250	29.250
Resultaat boekjaar	6.478	5.763
	37.089	36.374
	37.982	38.849

Vennootschappelijke winst-en verliesrekening over 2010

	2010	2009
Resultaat van deelnemingen na belastingen	2.003	2.188
Overige baten en lasten na belastingen [10]	4.475	3.575
	6.478	5.763

Toelichting op de vennootschappelijke jaarrekening 2010

Bedragen in duizenden euro's

Algemeen

De jaarrekening van Ingenieursbureau Wolter & Dros B.V. is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. De grondslagen gehanteerd voor de vennootschappelijke jaarrekening zijn gelijk aan de grondslagen toegepast voor de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening. De geconsolideerde groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen zijn gewaardeerd op nettovermogenswaarde volgens de grondslagen van Ingenieursbureau Wolter & Dros B.V. .

Balans

Bedragen in duizenden euro's

[1] Immateriële vaste activa

	Concessies
Stand per 1 januari 2010	
Aanschaffingswaarde	720
Cumulatieve afschrijvingen	- 360
Boekwaarde	360
Mutaties in de boekwaarde	
Afschrijvingen	- 144
Saldo	- 144
Stand per 31 december 2010	
Aanschaffingswaarde	720
Cumulatieve afschrijvingen	- 504
Boekwaarde	216

[2] Materiële vaste activa

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Activa in bestelling e.d.	Totaal
Stand per 1 januari 2010					
Aanschaffingswaarde	21.601	1.501	44.720	0	67.822
Cumulatieve afschrijvingen	-6.517	-1.275	-38.129	0	-45.921
Boekwaarde	15.084	226	6.591	0	21.901
Mutaties in de boekwaarde					
Investeringen	132	93	1.352	0	1.577
Afschrijvingen	-774	-83	-2.179	0	-3.036
Consolidaties en deconsolidaties e.d.	-2.046	0	-288	0	-2.334
Saldo	-2.688	10	-1.115	0	-3.793
Stand per 31 december 2010					
Aanschaffingswaarde	19.159	1.594	43.380	0	64.133
Cumulatieve afschrijvingen	-6.764	-1.358	-37.904	0	-46.026
Boekwaarde	12.395	236	5.476	0	18.107

[3] Financiële vaste activa

	31 december 2010	31 december 2009
Aandeel in groepsmaatschappijen	4.129	4.070
Overige deelnemingen	36	-305
	4.165	3.765

De mutaties in de financiële vaste activa zijn:

	Aandeel in groepsmaatschappijen	Overige deelnemingen
Stand per 1 januari 2010		
Boekwaarde	4.070	-305
Mutaties in de boekwaarde		
Nettoresultaat over 2010	1.341	662
Ontvangen dividenden	-1.400	-321
Verwerving/uitbreiding onder aftrek van betaalde goodwill	118	0
Saldo	59	341
Stand per 31 december 2010		
Boekwaarde	4.129	36

[4] Onderhanden werk

Per 31 december zijn de onderhanden werken als volgt te verdelen:

Opdrachten derden	31 december 2010	31 december 2009
Kosten inclusief naar rato van voortgang genomen winst, verminderd met voorzieningen voor verliezen	278.669	343.999
Af: Gedeclareerde termijnen	-301.080	-392.938
	-22.411	-48.939

Het saldo kosten en de gedeclareerde termijnen omvat nog niet gefactureerde productie aan opdrachtgevers respectievelijk financieringen door opdrachtgevers, waar tegenover verplichtingen staan.

Als volgt samengesteld:

	31 december 2010	31 december 2009
Saldo onderhanden werk groter dan gedeclareerde termijnen	22.047	13.336
Saldo onderhanden werk kleiner dan gedeclareerde termijnen	-44.458	-62.275
	-22.411	-48.939

[5] Vorderingen

	31 december 2010	31 december 2009
Debiteuren	30.238	43.595
Overige deelnemingen	0	13
Overige vorderingen	3.123	4.123
Overlopende activa	172	318
	33.533	48.049

De vorderingen hebben voor een belangrijk deel een looptijd van minder dan een jaar.

[6] Liquide middelen

	31 december 2010	31 december 2009
Kas en banktegoeden	683	396
Geldmiddelen bij TBI Holdings B.V.	43.678	54.078
	44.361	54.474

[7] Overige kortlopende schulden

	31 december 2010	31 december 2009
Handelscrediteuren	24.312	24.078
Groepsmaatschappijen	1.711	3.862
Belastingen en premies sociale verzekeringen	4.050	3.828
Garantieverbindingen	2.809	224
Overige schulden en overlopende passiva	7.865	9.934
	40.747	41.926

[8] Voorzieningen

	31 december 2010	31 december 2009
Personeelsgerelateerde verplichtingen	423	475
Herstructurering	0	1.195
Overige	470	805
	893	2.475

[9] Eigen vermogen

Voor de toelichting op het eigen vermogen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De vennootschap heeft zich hoofdelijk aansprakelijk gesteld voor de uit rechtshandelingen voortvloeiende schulden van enkele in Nederland gevestigde groepsmaatschappijen.

Door de vennootschap zijn concerngaranties verstrekt, in hoofdzaak aan opdrachtgevers van projecten, ter vervanging van bankgaranties. Ultimo 2010 betreft dit een bedrag van €8,5 miljoen (ultimo 2009: €10,8 miljoen).

De vennootschap vormt, samen met haar aandeelhouder en diverse, in Nederland gevestigde dochtermaatschappijen, een fiscale eenheid voor de omzet- en / of de vennootschapsbelasting. Op grond van wettelijke bepalingen zijn alle leden van een fiscale eenheid hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van die fiscale eenheid.

Overigens wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

Winst- en verliesrekening

[10] Overige baten en lasten na belastingen

In het verslagjaar is €71.000 aan accountantshonoraria ten behoeve van uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de controle van de jaarrekening uitgevoerd door accountantsorganisaties, zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta.

Voor de opstelling van een beknopte winst- en verliesrekening is gebruik gemaakt van artikel 2:402 boek 2 BW.

Amersfoort, 25 februari 2011

Statutaire directie:

Drs. J.M.H.R. Knubben

Ir. J.C. Kattemölle

Raad van Commissarissen:

ir. P.L. Broekhuijsen (voorzitter)

ir. E.H.M. van den Assem

Overige gegevens

Statutaire bepaling inzake winstbestemming

Artikel 16

Ten laste van de winst worden zodanige reserves gevormd als het bestuur, onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen, zal vaststellen. Het bedrag dat overblijft, staat ter beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Winstbestemming 2009

In overeenstemming met de statutaire regeling is de winst van €5.763.079 bij wijze van dividend in contanten aan de aandeelhouders uitgekeerd.

Voorstel tot winstbestemming

Het nettoresultaat over 2010 bedraagt €6.478.182. De vennootschap is voornemens over 2010 een dividend in contanten te betalen, groot €6.478.182.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2010 van Ingenieursbureau Wolter & Dros B.V. te Amersfoort gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2010 en de geconsolideerde en enkelvoudige winst en verliesrekening over 2010 en de toelichting waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van de directie

De directie van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het Verslag van de directie, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De directie is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden.

Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controleinformatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening.

De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risicoinschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

Deze risicoinschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door de directie van de vennootschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controleinformatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Ingenieursbureau Wolter & Dros B.V. per 31 december 2010 en van het resultaat over 2010 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW melden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het Verslag van de directie, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:391 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het Verslag van de directie, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Arnhem, 25 februari 2011

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

A. Th. van den Berg RA.

Groepsmaatschappijen en deelnemingen

Situatie per 31 december 2010

Wissink Installatietechniek B.V. te Zwaag	100%
Wissink Installatietechniek B.V. te Zoetermeer	100%
Wissink Warmte Service B.V. te Zwaag	100%
Wolter & Dros Biowatt B.V.	100%
Wolter & Dros Woningbouw B.V.	100%
TBI Direct B.V.	33,33%
Blanxx B.V.	16,67%
Croon Wolter & Dros Facilities v.o.f.	50%
Croon Wolter & Dros Vastgoed v.o.f.	50%
Croon Wolter & Dros Infratechniek v.o.f	50%
ICR W&D/BAM techniek v.o.f.	50%
CSWE v.o.f.	33,33%
Installatiecombinatie Jeroen Bosch Ziekenhuis v.o.f.	50%
Installatiecombinatie New Babylon v.o.f.	50%
Bouwcombinatie J.P van Eesteren - TBI Techniek v.o.f.	20,414%
Installatie Combinatie Komfort v.o.f.	30%
Instandhoudingscombinatie Prinsenhof v.o.f	51,42%
Bouwcombinatie Heijmerink - Wolter & Dros - Croon II v.o.f.	20%

Begrippenlijst

Bedrijfsopbrengsten

Met bedrijfsopbrengsten wordt in hoofdlijnen de productiewaarde tegen opbrengsten bedoeld. De bedrijfsopbrengsten omvatten de netto-omzet, de mutatie in het onderhanden werk (inclusief winstopslag en/of getroffen verliesvoorzieningen) en de overige bedrijfsopbrengsten. De netto-omzet omvat de in de verslagperiode verantwoorde opbrengstwaarde van de opgeleverde werken en de geleverde goederen en diensten (exclusief omzetbelasting).

Current ratio

Bij de berekening van de current ratio wordt de vlottende activa ten opzichte van de kortlopende schulden gehanteerd.

Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

Onder resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening is het bedrijfsresultaat, interest en het resultaat uit niet geconsolideerde deelnemingen opgenomen.

Orderportefeuille

Onder orderportefeuille wordt verstaan het nog niet uitgevoerde deel van de opdrachtwaarde van per balansdatum onderhanden zijnde respectievelijk nog in uitvoering te nemen werken en/of projecten, alsmede de 'pipeline': het totaal van de te ontvangen opdrachten op projecten met bereikte prijsovereenstemming (bouwteams) of met de laagste inschrijving (aanbestedingen).

Solvabiliteit

Bij de berekening van de solvabiliteitsratio wordt het eigen vermogen ten opzichte van de totale activa gehanteerd.

Wolter & Dros
Amsterdamseweg 53
3812 RP Amersfoort
Postbus 47
3800 AA Amersfoort
Telefoon 033 - 467 15 11
Fax 033 - 461 38 30
info@wolterendros.nl
www.wolterendros.nl